

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ

İL BRİFİNGİ

(KISA BRİFİNG)

TEMMUZ-2018

I. İL HAKKINDA GENEL BİLGİLER

A.NÜFUS VE İDARİ DURUM

Sakarya'nın nüfusu 2017 yılı sonu itibari ile **990.214**'dür. İl nüfusunun yaklaşık yarısı erkek, yarısı da kadın nüfustan oluşmaktadır. Yıllık nüfus artış hızı Binde **13,5**, İlin yüzölçümü **4.817** Km² olup, Km²'ye il genelinde **206** kişi düşmektedir. İlimiz nüfus olarak iller arasında 23., yüzölçümü olarak 66. sıradadır. 1954 yılına kadar Kocaeli'ye bağlı bir ilçe olan Adapazarı, 22 Haziran 1954 tarihinde İl olarak **Sakarya** adını almıştır. 06.03.2000 tarihinde de **Büyükşehir Belediyesi** statüsüne kavuşturulmuştur.

Sakarya'da; **16** ilçe mevcuttur. 22 Mart 2008 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 5747 Sayılı Kanunla; Adapazarı, Erenler, Serdivan ve Arifiye adında 4 yeni ilçe kurulmuştur.

Sakarya	2017			2016			Nüfus Artış Hızı (Binde)
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	2016-2017
Adapazarı	272.901	135.793	137.108	274.898	137.123	137.775	-7,3
Akyazı	87.892	43.920	43.972	86.704	43.386	43.318	13,6
Arifiye	43.234	22.794	20.440	40.568	20.598	19.970	63,6
Erenler	85.649	42.960	42.689	83.984	42.241	41.743	19,6
Ferizli	25.909	13.679	12.230	25.386	13.517	11.869	20,4
Geyve	48.731	24.507	24.224	48.496	24.309	24.187	4,8
Hendek	81.635	40.598	41.037	80.264	39.958	40.306	16,9
Karapürçek	12.773	6.495	6.278	12.578	6.398	6.180	15,4
Karasu	62.866	31.422	31.444	61.533	30.810	30.723	21,4
Kaynarca	23.760	12.125	11.635	23.626	12.065	11.561	5,7
Kocaeli	20.858	10.474	10.384	20.878	10.504	10.374	-1,0
Pamukova	29.293	14.720	14.573	28.955	14.515	14.440	11,6
Sapanca	40.343	20.190	20.153	40.045	20.072	19.973	7,4
Serdivan	133.477	66.268	67.209	128.121	64.901	63.220	41,0
Söğütü	14.044	7.099	6.945	14.031	7.112	6.919	0,9
Taraklı	6.849	3.444	3.405	6.881	3.426	3.455	-4,7
Toplam	990.214	496.488	493.726	976.948	490.935	486.013	13,5

B.SOSYAL DURUM

Sakarya Sosyal Yaşam Endeksi (TÜİK-2016)

Genel Endeks	Konut	Sivil Katılım	Sosyal Yaşam	Sağlık	Çevre	Yaşam Memnuniyeti	Altyapı Hizmetlerine Erişim	Güvenlik	Çalışma Hayatı	Gelir ve Servet	Eğitim
2nci	1nci	1nci	6ncı	14ncü	14ncü	15nci	20nci	26ncı	28nci	33ncü	38nci

II. SAĞLIK

İlimizde 14'ü kamu hastanesi, 6'sı özel hastane olmak üzere **toplam 20 hastane** bulunmaktadır. Kamu hastanelerinde 1.625 hasta yatağı, özel hastanelerde 333 hasta yatağı olmak üzere **toplam 1.958 yatak** mevcuttur. İlimiz 10.000 kişiye düşen hasta yatak sayısı bakımından Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır. 10.000 kişiye düşen **hasta yatak sayısı** Türkiye ortalamasında **27.28 iken** Sakarya'da **20,1** dir.

İlimizde 1.025'i kamu hastanelerinde, 193'ü özel hastanelerde olmak üzere toplam **1.218 doktor** bulunmaktadır İlimiz 10.000 kişiye düşen doktor sayısı bakımından Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır. 10.000 kişiye düşen **doktor sayısı** Türkiye ortalamasında **18.14** iken Sakarya'da **14.46**'dır. Yatak ve doktor yetersizliği nedeniyle hastaların bir bölümü çevre illere sevk edilmektedir.

İlimiz sağlık alanında 2018 yılına ait önemli istatistiki bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

SAĞLIK			
	Kamu	Özel	Toplam
Hastane	12+1(ADSH)+1(E3)	6	18+1(ADSH)+1(E3)
Yatak Sayısı	1615+5+5	333	1.948+5+5
On Bin Kişiye Düşen Yatak Sayısı	Türkiye:27,28		20,1
Uzman Dr. (122 akademisyen)	543	166	709
Pratisyen Dr.+ Aile Hk.	482	27	509
Diş Hekimi	84	2	86
On Bin Kişiye Düşen Doktor Sayısı	Türkiye:18,14		14,46
Hemşire ve Ebe	1.974	260	2.234
Bebek Ölüm Hızı (Binde)	Türkiye:6,8		6,4

III. SOSYAL YARDIMLAŞMA ve DAYANIŞMA VAKIFLARI

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Faaliyetleri:

İlimizde bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından **2016** yılında 78.849 kişiye 12.843.909 TL, **2017** yılında 90.004 kişiye 17.149.029 TL yardım yapılmıştır. **2018** yılı Ocak-Haziran aylarında 63.082 kişiye 7.692.227 TL yardım yapılmıştır.

İlimizde bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından **2016** yılında 21.822 aileye toplam 23.122,66 ton, **2017** yılında 21.815 aileye toplam 25.779,75 ton kömür yardımı yapılmıştır. **2018** yılı Ocak-Haziran aylarında 15.670 aileye toplam 13.061,75 ton, kömür yardımı yapılmıştır

IV. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER

Evde bakım hizmetlerinde; 2017 yılında 4.479 engelliye 53.116.867 TL, 2018 yılı Ocak-Mayıs aylarında 4.635 engelliye 25.148.626 TL ödeme yapılmıştır.

Korunmaya muhtaç 73 çocuk koruyucu aile yanındadır.

Sakarya'da mevcut sosyal hizmet birimleri aşağıda gösterilmiştir.

S.N	Kuruluş Adı	Kapasite	Kayıtlı Sayısı			Fiilen Kalan Sayısı			Doluluk Oranı %
			Kadın	Erkek	Top.	Kadın	Erkek	Top.	
1	İl Müdürlüğü	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Adapazarı İzzet Şükrü Enez Sosyal Hizmet	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Karasu Sosyal Hizmet Merkezi	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Akyazı Sosyal Hizmet Merkezi	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Gündüzlü Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi	20	-	-	-	-	-	-	-
7	Sakarya Çocuk Evleri Sitesi	50	-	42	42	-	24	24	48,00
8	Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi	56	20	28	48	18	28	46	82,00
9	Arifiye Çocuk Evleri Sitesi	65	50	21	71	42	19	61	94,00
10	Sakarya Kadın Konukevi	20	15	-	15	15	-	15	75,00
11	Sakarya 2. Kadın Konukevi	12	12	-	12	12	-	12	100,00
12	Arifiye Yet. Zih. Eng. Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi	100	-	105	105	-	94	94	94,00
13	Hendek Melek Nişancı Huzurevi	54	17	42	59	15	34	54	100,00
TOPLAM		377	114	238	352	102	199	306	82,00

V.ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK

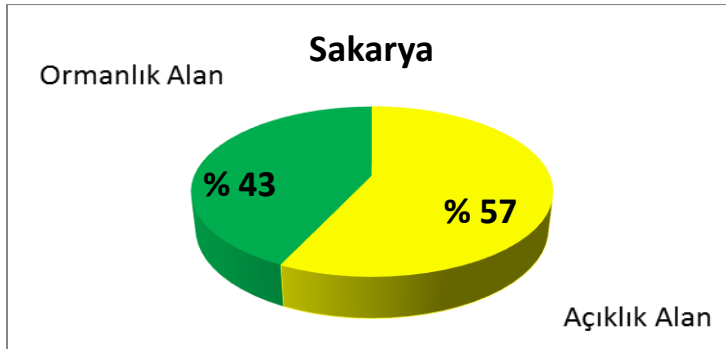
Kentsel Dönüşüm Çalışmaları;

RİSKLİ ALAN İLAN EDİLEN ALANLARLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR	
BAŞVURU SAHİBİ	HENDEK BELEDİYESİ
İL	SAKARYA
İLÇE	HENDEK
MAHALLE	KEMALİYE
YÜZ ÖLÇÜMÜ (M2)	63.328,34
YAPI STOĞU	130
AÇIKLAMA	Hendek Belediyesi tarafından Kemaliye Mahallesinde 6,14 ha alanda uygulanması planlanan yerinde dönüşüm uygulaması Danıştay Daire Başkanlığının 23.06.2016 tarih ve E.2014/9219-K.2016/4557 sayılı karar no ile durdurulmuştur. Yürütmeyi durdurma kararına kadar toplam 3 blok ve 76 daireden oluşan yapılar tamamlanmış ve hak sahiplerine teslim edilmiştir. Yürütmeyi durdurma kararından sonra plansız alan olarak belirlenen alanda, Sakarya Büyükşehir Belediyesi tarafından 1/5000 ölçekli haritaların hazırlanması aşaması devam etmektedir.

BAŞVURU SAHİBİ	ERENLER BELEDİYESİ
İL	SAKARYA
İLÇE	ERENLER
MAHALLE	YENİ-KÜPÇÜLER
YÜZ ÖLÇÜMÜ (M2)	358.000,00
YAPI STOĞU	537
AÇIKLAMA	Erenler Belediyesi tarafından Küpçüler ve Yeni Mahalle sınırları içinde riskli alan uygulamaları yapılmıştır. 1. Etap 1. kısımda 13 blok (12 blok konut + 1 blok işyeri) 280 konut tamamlanarak hak sahiplerine teslim edilmiştir. 1. Etap 2. Kısım A, B, C, D adalarından oluşmakta olup, B adasında vatandaşlarla anlaşma sağlandığı diğer adalarda ise anlaşmaların yapılmaya devam ettiği; B adasında 8 blok 162 konut ve 10 işyeri, A adasında 153 konut, C adasında 123 konut, D adasında 71 konut yapılması planlandığı ancak 1. Etap 2. Kısım ile ilgili 25.10.2016 tarih ve 2016/915 karar no ile yürütmeyi durdurma kararının bulunduğu bu nedenle henüz yapımına başlanmadığı bilinmektedir. 2. Etap 1. Kısımda ise, alan Erenler Belediyesine ait olup 144 konut yapımına başlanarak inşaat seviyesi %40 aşamasındadır. 2. Etap 2.Kısım henüz planlanmamış olup proje aşamasındadır. Ayrıca Bakanlığımız tarafından rezerv alan olarak ilan edilen alanda 1071 adet konut yapılacağı planlanmış ancak uygulama aşamasına geçilememiştir.

VI. ORMAN

İl'de ormanlık alan:

Ormanlık Alan: 208.226 Ha.

Açıklık Alan: 280.424 Ha.

Genel Saha: 488.650 Ha.

İl'de 5831'e göre 2/B alanı toplam 33.366 Ha.(Tescili yapılan 33.313 Ha.)

Sakarya'da ORKÖY çalışmaları kapsamında 2003-2017 döneminde orman köylerinde yaşayan 3.930 aileye ve 5 Kooperatife 28.039.656 TL kredi ve hibe desteği sağlanmıştır. 2018 yılında ise 116 aileye 2.000.000 TL kredi ve hibe desteği sağlanacaktır.

SAKARYA İLİNDE 2005-2018 YILLARI ARASINDA DİKİLEN FİDAN MİKTARI (Bin adet)

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 (O-H)
Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)	Dikilen Fidan Miktarı (000/ adet)
395	703	999	1.670	1.056	2.147	1.478	5.681	1.340	474	327	2.928	991	258

SAKARYA İLİNDE İŞLENEN ORMAN SUÇLARI (ADET)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018 (Ocak-Haziran)
Kesme	179	193	154	159	135	85
Nakil	46	42	39	33	27	12
Bulundurma	22	19	22	36	12	8
Sarf	2	2	1	1	1	-
Acma-Yerleştirme	23	38	58	58	63	73
İsgal-Favdalanma	66	93	42	45	31	39
Otlatma	-	1	6	2	1	1
Av sucu	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	338	388	322	334	270	218

VII. EĞİTİM

A-İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM

2017-2018 eğitim öğretim yılında; 59 Genel Ortaöğretim, 68 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim olmak üzere 127 Ortaöğretim Kurumu; 271 ilkokul ve 258 ortaokul olmak üzere 529 İlköğretim Kurumumuz; 52 Anaokulu ile birlikte toplam 708 okulumuz bulunmaktadır.

2017-2018 eğitim öğretim yılında; İlimizde 6.786 resmi 1.342 özel olmak üzere toplam 8.128 derslik bulunmaktadır.

2017-2018 eğitim öğretim yılında net okullaşma oranları okulöncesinde 4-5 yaş net % 54,80, ilköğretimde % 96,32, ortaöğretimde % 88,86'dır. Derslik başına düşen öğrenci sayısı ilkokul + ortaokulda 22, ortaöğretimde 25'dir.

2017 Yükseköğretime Geçiş Sınavı sonuçlarına göre toplam net ortalaması 39,94 olarak gerçekleşmiştir. Lisans Yerleştirme Sınavı sonuçlarına göre İl genelinde öğrencilerimizin % 37,96'sı bir yükseköğretim programına yerleşmiştir.

İl geneli okuma yazma oranı % 97,18'dir.

Öğretmen Durumu:

2017-2018 eğitim öğretim yılında Eğitim Öğretim Sınıfında ise mevcut durumda resmi okul/kurumlarımızda 954 Okul ve Kurum Müdürü, 10.078 öğretmen görev yapmaktadır.

Öğrenci Durumu:

ÖĞRENCİ SAYISI 2017-2018			
	RESMİ OKUL	ÖZEL OKUL	TOPLAM
TOPLAM	170.973	15.095	186.068
OKUL ÖNCESİ (Anaokulu+Anasınıfı)	14.680	2.764	17.444
İLKOKUL	52.062	3.016	55.078
ORTAOKUL	56.141	4.806	60.947
ORTAÖĞRETİM	48.090	4.509	52.599

2017-2018 eğitim öğretim yılında; 17.444 okulöncesi, 55.078 ilkokul, 60.947 ortaokul, 52.599 ortaöğretim olmak üzere toplam 186.068 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir.

Derslik Durumu:

DERSLİK SAYISI 2017-2018		RESMİ	ÖZEL	TOPLAM
GENEL TOPLAM		6.786	1.342	8.128
OKUL ÖNCESİ	Anaokulu	159	180	339
	Anasınıfı	362	56	418
	(Anaokulu+Anasınıfı)	521	236	757
	(Özel Kreş+DiB Kurslar)	143	150	293
İLKOKUL		2.173	221	2.394
ORTAOKUL		2.549	447	2.996
ORTAÖĞRETİM		1.762	344	2.106

B-SAKARYA ÜNİVERSİTESİ

Sakarya ilinde iki adet yükseköğretim üniversitesi mevcuttur. Sakarya Üniversitesi ve SUBÜ. Sakarya Üniversitesi'nde 14 fakülte, 2 meslek yüksekokulu, 1 devlet konservatuvarı ve 6 enstitü bulunmaktadır. 2017-2018 yılı Sakarya Üniversitesi Akademik Personel Sayısı 1.581 olup, 93464 öğrenci eğitim görmektedir.

VIII. GENÇLİK VE SPOR

İlimizde bireysel çalışma salonu, hizmet binaları ve lojmanlar dahil 74 spor tesisi mevcuttur. 244 spor kulübü, 7 ihtisas kulübü ve 4 okul spor kulübü olmak üzere toplam 314 spor kulübü vardır. 54 branşta, 50.081 lisanslı sporcudan 8.873'ü aktiftir. İlimizde 23 branşta lisanslı 237 milli sporcumuz bulunmaktadır.

İlimizde Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı 12 öğrenci yurdunda toplam 10.033 öğrencimiz barınmaktadır.

IX. EKONOMİK DURUM

Sakarya'nın ekonomisi tarım, sanayi ve hizmet sektörüne dayanır. Sakarya'da ekonominin sektörel dağılımı şu şekildedir: Tarım % 17, Sanayi % 24, Hizmetler % 59'dur. Referans olabilecek büyük ölçekli sanayi kuruluşları; otomotiv sanayi (Toyota, Otocar, Türk Traktör, Başak Traktör, Tırsan.), savunma sanayi (Milli Tank, Zırhlı Muharebe Araçları, Fırtına Obüsleri), TÜVASAŞ (Vagon ve Motorlu Tren Setleri İmalatı).

Başlıca Mamuller: Otomotiv ürünleri (otomobil, otobüs, traktör, zırhlı güvenlik araçları), çelik, metal, kimya sanayi ürünleri, makina ve makina parçaları, elektrik malzemeleri, mobilya ve orman ürünleri, tekstil, gıda, süs bitkisi, tarım ürünleri, beyaz et.

ÖNEMLİ EKONOMİK GÖSTERGELER

GSYİH ve SOSYAL YAŞAM ENDEKSİ

Kişi Başına GSYİH Miktarı	Türkiye: 10.807 \$	14.431 \$
İlin Ülke GSYİH İçindeki Payı		%1,6
Sosyal Yaşam Endeksinde Türkiye Sıralamasındaki Yeri		2 nci

DIŞ TİCARET

İhracat 2018 (Ocak-Haziran) (İller Sıralamasında 7 nci)		2.874.020.000 \$
İthalat 2018 (Ocak-Haziran) (İller Sıralamasında 8 nci)		1.673.286.000 \$
Dış Ticaret Hacmi 2018 (Ocak-Haziran) (İller Sıralamasında 7 nci)		4.547.306.000 \$
İhracatın İthalatı Karş. Oranı 2018 (Ocak-Haziran)	Türkiye: % 70,2	% 172
Dış Ticaret Dengesi 2018 (Ocak-Haziran)		+ 1.200.734.000 \$

MALİYE

Vergi Gelirleri Tahakkuk (TL) 2018 (Ocak-Haziran)	3.270.981.170
Vergi Gelirleri Tahsilat (TL) 2018 (Ocak-Haziran)	1.649.987.405
Tahsilat Oranı-2018 (Ocak-Haziran)	% 50,44
Genel Bütçe Giderleri (TL) 2017	1.930.518.121

BANKACILIK

Toplam Nakdi Kredi (TL) 2018/6	Türkiye: 2.518.214.000.000	16.461.095.000
Toplam Mevduat (TL) 2018/6	Türkiye: 2.170.942.000.000	8.866.096.000

İSTİHDAM ve SOSYAL GÜVENLİK

4/a Kapsamında SSK'lı Sayısı	2016/12	2017/12	2018/Nisan
		205.189	214.970
Kayıtlı İşsiz Sayısı 2018/Haziran	28.055		
İşsizlik Oranı	% 9,4		
İstihdam Oranı	% 49,7		
İşgücüne Katılma Oranı	% 54,8		
İstihdamın Sektörel Dağılımı	Tarım	Sanayi	Hizmetler
	% 17	% 24	% 59

SANAYİ

Organize Sanayi Bölgeleri Sayısı	7	
Organize Sanayi Bölgeleri Alanı (Ha.)	1.403	
Organize Sanayi Bölgeleri İstihdam Kapasitesi	44.300	
Organize Sanayi Bölgeleri Fiili İstihdamı	22.757	
Küçük Sanayi Siteleri Sayısı	8	
Küçük Sanayi Sitelerinde Toplam İşyeri Sayısı	1.185	
Küçük Sanayi Sitelerinde Toplam Çalışan Sayısı	2.917	
Firma ve Çalışan Sayısı	Firma Sayısı	Çalışan Sayısı
	1.444	81.600

ÖNEMLİ EKONOMİK GÖSTERGELER

TARIM

Tarım Sektörünün Üretim Değeri (TL)	4.721.515.439
Tarım Alanlarının İl Arazisindeki Ağırlık Durumu	% 45,68
Tarımsal Arazilerin Sulanma Durumu	% 22
Tarımsal Destekleme Miktarı (TL)	161.682.959
Tarımsal Örgüt Sayısı (247.119 Üye)	174
Gıda Sektöründe Üretim Yapan İşletme Sayısı	1.072
ORMAN	
Ormanlık Alanların İl Arazisindeki Oranı	% 43
2005-2017 Yılları Arasında Dikilen Toplam Fidan Sayısı	20.189.000
Dikilen Fidan Sayısı 2018 (Ocak-Haziran)	258.000

İl'de Öne Çıkan Sektörler ve Üretim Yapısına İlişkin Sanayi Verileri:

SIRA NO	SEKTÖRLER 2017 YILI	FİRMA ADEDİ	FİRMA ADEDİNE GÖRE ORAN %	ÇALIŞAN SAYISI	ÇALIŞAN SAYISINA GÖRE ORAN %
1	GIDA SANAYİ	283	19,6	13.125	16,08
2	MOBİLYA VE ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİ	234	16,2	8.758	10,73
3	ÇELİK, METAL, DEMİR İŞLEME SANAYİ	241	16,69	12.867	15,77
4	MAKİNA SANAYİ	123	8,52	4.829	5,92
5	OTOMOTİV VE KARA TAŞITLAR SANAYİ	91	6,3	20.580	25,22
6	PLASTİK, KAUÇUK VE CAM SANAYİ	161	11,15	4.902	6,01
7	TEKSTİL VE GİYİM SANAYİ	111	7,69	11.455	14,04
8	İNŞAAT EKİPMANLARI SANAYİ	13	0,9	140	0,17
9	KİMYA SANAYİ	38	2,63	2.165	2,65
10	MADENCİLİK, MERMER VE TAŞ OCAKÇILIĞI SANAYİ	40	2,77	437	0,54
11	ELEKTRONİK, ELEKTRİK SANAYİ	36	2,49	1.223	1,5
12	DİĞER	73	5,06	1.119	1,37
	TOPLAM	1.444	100	81.600	100

Dış Ticaret İller Sıralamasında Sakarya(TÜİK-2016);

- ✓ **Dış Ticaret Hacmi:** 4.567.383.000 \$ ile 7 nci,
- ✓ **İhracat:** 2.553.935.000 \$ ile 7 nci,
- ✓ **İthalat:** 2.013.448.000 \$ ile 9 ncu dur.

Dış Ticaret İller Sıralamasında Sakarya (TÜİK-2017);

- ✓ **Dış Ticaret Hacmi:** 8.336.396.000 \$ ile 7 nci,
- ✓ **İhracat:** 5.249.921.000 \$ ile 7 nci,
- ✓ **İthalat:** 3.086.475.000 \$ ile 9 ncu dur.

Dış Ticaret İller Sıralamasında Sakarya(TÜİK-2018 Haziran);

- ✓ **Dış Ticaret Hacmi:** 4.547.306.000 \$ ile 7 nci,
- ✓ **İhracat:** 2.874.020.000 \$ ile 7 nci
- ✓ **İthalat:** 1.673.286.000 \$ ile 8 nci

2018 yılı Ocak-Haziran aylarında İhracatın İthalatı karşılama oranı % 172'dir. Dış ticaret hacmi yüksek iller arasında İhracatın İthalatı karşılama oranı bakımından 1 nci sıradadır.

Sakarya ilinde, KOSGEB veri tabanına kayıtlı 14.265 işletme bulunmaktadır. 2017 yılı KOSGEB Sıfır faizli işletme kredisi faiz desteği kapsamında; 10-20 Şubat 2017 tarihleri arasında başvuru yapan işletmelerden 6.958 işletme destek almaya hak kazanmıştır. Söz konusu destek kapsamında İlimizdeki işletmelerimiz 169.900.000 TL faizsiz kredi kullanacaklardır.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ 2018 YILI														
OSB Adı	Kuruluş Yılı	Faal. Bşl. Yılı	Toplam alanı (hektar)	Toplam Parsel Sayısı	Üretim Geçen		İnşaat Safhasında		Proje Safhasında		Boş Parsel	Tahsis Edilen Parsel Sayısı	İstihdam Durumu	
					PS	TS	PS	TS	PS	TS			MÇ	TÇ
Sakarya 1. OSB Merkez	1992	1995	276	126	55	55	1	1	70	70	3	123	8.713	15.000
Sakarya 2. OSB Hendek	1997	2001	352	95	78	68	15	25	2	2	-	95	8.915	15000
Sakarya 3. OSB Söğütü	1999	2004	254	71	46	46	3	3	20	20	2	56	4.750	8.500
Karasu OSB	2007	2011	44,06	6	1	1	5	5	-	-	-	6	244	900
Kaynarca Mob. İhtisas OSB	2010	2016	90	42	-	-	4	4	36	36	2	40	-	2.500
Ferizli OSB	2009	2015	72	36	4	4	32	32	0	0	5	36	135	2.400
Kaynarca Doğu Marmara Mak. İmal. İhtis. OSB	2015	-	315	-	Kamulaştırma işlemi ve Mahkeme süreçleri devam etmektedir.									

* PS: Parsel Sayısı, TS: Tesis Sayısı, MÇ: Mevcut Çalışan, TÇ: Tam İstihdam Durumunda

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ							
Adı	Faaliyet Başlama Yılı	Toplam Alanı (Hektar)	Yapılmış İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı %	İstihdam Kişi
S.S. Geyve KSS Yapı Koop.	1989	4,82	100	88	12	88	90
S.S. Hendek KSS Yapı Koop.	2003	3,65	112	112	0	100	350
S.S. Karasu Sahil Yolu KSS Yapı Koop.	1994	5,3	104	104	0	100	205
Adapazarı Oto Sanko Serdivan KSS Yapı Koop.	1971	13,5	110	110	0	100	450
Atatürk Sanayi Sitesi Koruma ve Güzel Dern.	1983	3,3	148	145	3	98	310
S.S. Adapazarı Ziraat Alt. İmal ve Tam. KSS Yapı K.	1990	10	210	201	9	96	603
S.S. Ferizli KSS Yapı Koop.	2012	2,41	91	80	11	88	84
S.S. Akyazı Küçük Sanayi Sitesi	2000	6,7	310	310	0	100	825

X. TURİZM

Sakarya, kültür ve turizm bakımından önemli bir potansiyele ve çeşitliliğe sahiptir. İl'de Taraklı Evleri gibi zengin kültürel değerler yanında orman, yayla, göl, deniz ve kaplıca gibi doğa turizmi olanakları da vardır. Ayrıca, yamaç paraşütü, doğa yürüyüşleri ve ekoturizm gibi alternatif turizm olanakları ve turistik hizmet altyapısı mevcuttur.

TURİSTİK TESİSLER 2018 YILI

Turizm İşletme ve Yatırım Belgeli Tesisler	İşletme Belgeli		Kısmi İşletme		Yatırım Belgeli		Toplam	
	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı
5 Yıldızlı Otel	2	848	-	-	5	2.497	7	3.345
4 Yıldızlı Otel	6	676	-	-	4	760	10	1.436
3 Yıldızlı Otel	7	636	-	-	2	297	9	933
2 Yıldızlı Otel	1	146	-	-	1	36	2	182
1 Yıldızlı Otel	-	-	-	-	-	-	-	-
4 Yıldızlı Tatil Köyü	-	-	-	-	-	-	-	-
Özel Belgeli	1	8	-	-	-	-	1	8
Toplam	17	2.314	-	-	12	3.590	29	5.904

Yerel Medya:

İlimizde 10 Yerel Radyo ve 7 Yerel (Günlük) Gazete vardır.

Tiyatro ve Sinema:

Tiyatro Salonu Sayısı: 1 AKM (Adapazarı Kültür Merkezi) Tiyatro Salonu,

Sinema Salonu Sayısı: 41

XI. TARIM

Tarımın İl Ekonomisindeki Yeri:

Üretim	2014 Sektörel Üretim Değeri (TL)	% Oranı	2015 Sektörel Üretim Değeri (TL)	% Oranı	2016 Sektörel Üretim Değeri (TL)	% Oranı	2017 Sektörel Üretim Değeri (TL)	% Oranı
Hayvansal	1.921.356.065	51,51	2.302.265.277	52,7	2.352.391.291	52,6	2.401.871.084	50,9
Meyve Üretimi	1.266.125.750	33,95	1.487.869.300	34,1	1.499.341.500	33,6	1.682.105.250	35,6
Tarla Bitkileri	357.798.130	9,59	338.314.350	7,7	353.455.540	7,9	390.335.850	8,3
Sebze Üretimi	173.949.400	4,66	225.526.560	5,2	251.980.550	5,6	238.687.950	5,1
Su Ürünleri	10.694.756	0,29	11.567.449	0,3	11.710.000	0,3	8.515.305	0,2
Toplam	3.729.924.101	100	4.365.542.935	100	4.468.878.881	100	4.721.515.439	100

İldeki tarımsal gelirden en yüksek pay hayvancılık sektörü (broiler) tavukçuluğa aittir. Meyvecilik gelirleri içinde en büyük payı fındık ve ayva almaktadır.

İl'deki tarım alanları, Sakarya Nehrinin suladığı verimli alüviyal topraklardan oluşmaktadır. Sulanabilir 93.000 hektar alandan 20.192 ha. sulanmaktadır.

Tarım Alanlarının Dağılımı 2018 Yılı	Dekar	%
Tarla Arazisi	853.689	38,80
Sebze Arazisi	80.643	3,66
Meyve Arazisi	865.882	39,35
Fındık	727.976	33,08
Bağ	46.608	2,12
Diğer Meyveler	91.298	4,15
Kavak	204.500	9,29
*Diğer Kullanım Amaçlı Arazi	195.686	8,89
Toplam	2.200.400	100

* Süs bitkisi arazisi, tescili yapılmamış alanlar, vasfını kaybetmiş tarım arazileri.

Ürün Adı	Ülke	Oran	Bölge
Fındık (*)	1.nci	% 13	1.nci
Tavukçuluk (broiler)	3.üncü	% 10	2.nci
Ayva (Üretim Ortalaması)	1.nci	% 59	1.nci
Dış mekan süs bitkisi	1.nci	% 36	1.nci
Mısır (dane)	7.nci	% 5	1.nci

(*) Uzun yıllar verim ortalaması

Bitkisel Üretim Çalışmaları:

TARLA BİTKİLERİ

Ürünler	2018		
	Ekim Alanı (da.)	Üretim (ton)	Verim (kg/da.)
Mısır (ikinci ekilişler dahil)	372.916	443.383	1.189
Buğday	129.389	42.153	326
Arpa	38.197	10.811	283
Ş.pancarı	6.518	37.814	5.801
Ayçiçeği	38.777	9.396	242
Yem Bitkileri	253.094	983.149	-

SEBZECİLİK

Sebzeler	2017		
	Alan (Da)	Üretim (ton)	Verim (Kg/Da)
Domates	9.465	46.159	4.877
Başlahana	7.125	26.854	3.769
Kıvırcık Marul	9.844	13.644	1.386
Ispanak	6.297	7.916	1.257
Barbunya Fasulye	4.137	3.852	931
Karnabahar	6.750	15.000	2.222
Karpuz	4.950	29.858	6.032

MEYVECİLİK

Meyveler	2017		
	Alan (da)	Meyve Veren Ağaç	Üretim (Ton)
Fındık	730.838	36.011.750	90.207
Ayva	26.153	991.742	102.475
Elma	10.094	303.570	29.777
Şeftali	8.048	372.070	17.544
Armut	3.995	211.260	12.521
Bağ	47.608	-	74.974
Çilek	3.088	-	7.052

ÖNEMLİ YEM BİTKİLERİ EKİLİŞ VE ÜRETİM MİKTARLARI

Yem Bitkileri	2017	
	Alan (Da.)	Üretim (ton)
Silailik Mısır	176.798	870.137
Yonca	30.865	53.895
Fiğ	20.955	16.150
Korunga	450	379
Diğerleri	24.026	42.588
Toplam	253.094	983.149

Hayvansal Üretim ve Su Ürünleri Çalışmaları:

HAYVAN MEVCUDU 2018 YILI

B. Bas	K. Baş	Kanatlı (Dönem)	Tek Tırnaklı	Köpek	Kedi
161.040	69.129	30.501.040	890	8.517	1.421

IRKA GÖRE B.BAŞ HAYVAN İSTATİSTİKLERİ

HAYVAN TİPİ	YÜZDESİ
Yerli	% 6
Melez	% 55
Kültür	% 39

Kanatlı İşletmeleri	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Kapasite
Damızlık	29	178	2.087.008
Etlik (dönem)	911	1.172	26.584.222
Hindi (etlik)	23	23	140.460
Yumurtacı(Kapalı)	14	36	1.556.500
Yumurtacı(Açık)	37	37	132.850

YILLARA GÖRE HAYVANSAL ÜRETİM (TON)							
ÜRÜN	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kırmızı et	16.856	20.336	22.637	19.607	17.861	17.677	19.081
Beyaz et	186.295	189.146	214.702	229.808	241.690	261.737	266.108
Süt	233.609	280.419	274.990	269.103	247.894	245.253	265.646
Bal	523	998	775	663	574	697	635
Yumurta	210.300.000	267.066.000	343.611.600	529.140.000	365.958.600	387.315.000	549.847.500

Tarımsal teşvik ve desteklemeler kapsamında ilimizde 2004 yılında 26.126.465 TL destekleme ödemesi tahakkuk ettirilmiş iken 2016 yılı için 148.885.795 TL. tarımsal destekleme ödenmiş olup, 2017 yılı destekleme ödemesi Mart 2018 itibariyle 156.623.389TL.dir. 2018 yılı Temmuz ayı itibariyle 2017 yılına ait kalan destekleme ödemeleri ile toplam **161.682.959 TL.** destekleme ödemesi yapılmıştır.

Sakarya'da toplam 174 adet tarımsal örgüt olup, bu örgütlerde 247.119 üye mevcuttur.

XII. ENERJİ

Sakarya'nın elektrik üretimi 2017 yılı değeri 15.733.059.441 kWh'dır. 2018 yılı ilk 6 ay 5.570.012.977 kWh'dır. Sakarya elektrik tüketimi 2017 yılı değeri 3.812.722.715 kWh'dır. 2018 yılı ilk 6 ay 1.860.686.074 kWh'dır

Sakarya'da yıllar itibariyle abone türüne göre elektrik enerjisi tüketimi değeri (SEDAŞ) aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

ELEKTRİK ENERJİSİ	2016 Yılı Abone Sayısı	2017 Yılı Abone Sayısı	2018 (O-H) Abone Sayısı	2016 Yılı Tüketimi (Kwh)	2017 Yılı Tüketimi (Kwh)	2018 (O-H) Tüketimi (Kwh)
Konut	387.302	407.138	424.623	556.083.000	579.509.000	264.074.758
Ticarethane	72.083	79.394	80.338	604.192.000	652.091.000	299.213.691
Sanayi	810	750	671	668.680.000	675.850.000	301.392.461
Tarımsal Sulama	2.276	2.358	2.451	8.083.000	8.253.000	2.117.661
Diğer	4.966	3.993	5.105	53.353.000	3.231.000	26.902.055
Toplam	467.437	493.633	513.188	1.890.391.000	1.918.934.000	893.700.627

Sakarya'da yıllara göre abone sayıları ve doğalgaz tüketiminin dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

DOĞALGAZ	2016 Yılı Abone Sayısı	2017 Yılı Abone Sayısı	2018 (O-H) Abone Sayısı	2016 Yılı Tüketimi (m³)	2017 Yılı Tüketimi (m³)	2018 (O-H) Tüketimi (m³)
Mesken	166.156	187.520	194.565	153.608.286	196.694.384	126.829.816
Sanayi	1.352	1.399	1.443	40.426.280	51.997.390	90.047.047
Resmi Daire	240	264	283	10.838.914	13.906.517	8.695.408
Mal ve Hizmet Üretim Amaçlı	2.825	3.408	3.625	17.046.769	19.952.728	12.781.137
Toplam	170.573	192.591	199.916	221.920.249	282.551.019	238.353.408

XIII. MİLLİ GELİR VE İSTİHDAM

Sakarya’da kişi başına GSYİH 14.431 \$ dır. TÜİK iller bazında işgücü verilerine göre Sakarya’da istihdam oranı % 48,8, işsizlik oranı % 10,7 ve işgücüne katılma oranı ise % 54,7’dir.

Sosyal Güvenlik;

Sosyal Güvenlik Kurumuna kayıtlı (4/a, 4/b, 4/c) sigortalı sayısı; 2017 yılında 281.140 iken 2018 yılı Nisan ayında 278.538 olmuştur.

SSK’lı sayısı (4/a) 2017 yılında 214.970 iken 2018 yılı Nisan ayında 212.212 olmuştur.

	2015	2016	2017	2018 Nisan
4/a Kapsamında Sigortalı Sayısı	184.332	205.189	214.970	212.212
4/b Kapsamında Sigortalı Sayısı	37.573	35.649	36.478	36.553
4/c Kapsamında Sigortalı Sayısı	30.269	29.988	29.692	29.773
Toplam	252.174	270.826	281.140	278.538
4/a Kapsamında Emekli Sayısı	88.109	91.529	96.337	98.340
4/b Kapsamında Emekli Sayısı	43.850	44.240	44.250	44.378
4/c Kapsamında Emekli Sayısı	19.013	19.592	20.264	21.177
Toplam	150.972	155.361	160.854	163.895

Not: 4/a kapsamında sigortalı sayısına Çıraklar, 2925 S.K (mülga) Tarım sigortalılar, 4/b kapsamında sigortalı sayısına da isteğe Bağlı, 2926 S:K (mülga) Tarım sigortalılar dahil edilmiştir.

İş-Kur;

Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünce 2018 yılı Ocak-Haziran aylarında 24.283 kişilik açık iş işgücü talebi alınmış bunlardan 14.018 kişi işe yerleştirilmiştir.

BASVURU. İŞE YERLEŞTİRME. KAYITLI İSSİZ. İŞGÜCÜ- SAKARYA İLİ İSTİHDAM DURUMU			
	2016	2017	2018 Haziran
Basvurular	44.232	66.048	41.094
Acık İş	38.661	44.497	24.283
<i>Kamu</i>	72	62	5
<i>Özel</i>	38.589	44.435	24.278
Yapılan Takdim	84.560	86.296	55.607
İşe Yerleştirme	18.012	21.595	14.018
<i>Kamu</i>	51	49	12
<i>Özel</i>	17.961	21.546	14.006
Kayıtlı İşgücü	53.310	60.060	61.149
Kayıtlı İssiz	24.760	27.700	28.055

2018 yılı Ocak-Haziran arasında İŞ-KUR'un düzenlemiş olduğu Kurs ve Programlardan 8.681 kişi istifade etmiştir. Ayrıca; 2018 yılı Ocak-Haziran arasında düzenlenen kurs ve programlar için 25.344.189 TL ödenek kullanılmıştır. Söz konusu ödeneğin yaklaşık 14.899.258 TL'si Toplum Yararına Programlar kapsamında kullanılmıştır. Diğer taraftan, 2018 yılı Ocak-Haziran arasında 38.308 kişiye Bireysel Danışmanlık Hizmeti, 9.508 kişiye de İş Arama Teknikleri konusunda seminer verilmiştir.

XIV. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI DURUMU

Karayolları 1. Bölge Müdürlüğü'nün Sakarya ilinde sorumluluğu altında 516 km. karayolu vardır. Bu yolların 350 km.si Devlet Yolu, 96 km.si İl yolu, 70 km.si otoyoldur. Devlet ve İl yollarımızda toplam 327 km. bölünmüş yolumuz vardır.

Demiryolu ulaşımında Ankara-İstanbul arasında toplam uzunluğu 535 km. olan Yüksek Hızlı Tren hattının 91 km.si (%17) İlimiz hudutları içerisinde yer almaktadır. 91 km.nin de 56 km.si Jandarma, 35 km.si Polis sorumluluk sahasında kalmaktadır.

Deniz ulaşımında İlimizin Karadeniz'e olan kıyı şeridi uzunluğu yaklaşık 60 km.dir. Adapazarı-Karasu arasında yapılacak 62 km. Demiryolu hattı ile ulusal Demiryolu şebekesine bağlanması planlanan Karasu Limanı, birkaç yıl sonra faaliyetine son verilmesi planlanan Haydarpaşa limanına alternatif limanlardan biri olacaktır.

Havayolu ulaşımında Sakarya, İstanbul Sabiha Gökçen (121 km) ve İzmit Cengiz Topel (33 km) havalimanlarından yurtiçi ve yurtdışına seyahat için hava ulaşım imkânlarına sahiptir.

XV. KAMU YATIRIMLARI

A) Genel Durum:

2017 yılı yatırımlarının proje tutarı 9 milyar 490 milyon TL iken, 2018 yılı proje tutarı 6 milyar 947 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında proje tutarını sektörlere göre incelediğimizde; sırasıyla Ulaştırma sektörü 3 milyar 725 milyon TL, Diğer Kamu Hizmetleri sektörü 1 milyar 286 milyon TL ve Tarım sektörü 674 milyon TL ile ilk üç sırayı almaktadır. 2018 yılı yatırımlarımızın toplam ödeneği 1 milyar 229 milyon TL'dir. Toplam ödenek miktarını sektörlere göre incelediğimizde; sırasıyla Diğer Kamu Hizmetleri sektörü 599 milyon TL, Ulaştırma sektörü 181 milyon TL ve Enerji sektörü 108 milyon TL ile ilk üç sırayı paylaşmaktadır.

İlimizin 2018 yılı yatırım programında yer alan 396 projeye, Temmuz ayı itibariyle tahsis edilen 1 milyar 229 milyon TL ödeneğin, 384 milyon TL'si harcanarak % 32 nakdi, % 37 fiziki gerçekleşme sağlanmıştır. Toplantı dönemi itibariyle 396 projemizden; 73'ü tamamlanmış, 229'u devam etmekte, 31'i ihale aşamasında olup, 63 projeye ise hazırlık çalışmaları devam ettiğinden henüz başlanılamamıştır.

B) Önemli Kamu Yatırımları:

1.ADAPAZARI-KARASU LİMANLARI VE SANAYİ TESİSLERİ İLE DEMİRYOLU BAĞLANTISI VE İSTASYON TESİSLERİ İNŞAATI

Ağırlıklı olarak yük taşımacılığı yapılması öngörülen hat, batıdan Ankara-İstanbul demiryolu hattına, doğudan ise Zonguldak-Çankırı-Kayseri demiryolu hattına bağlanacaktır. Böylece, söz konusu limanlardan ve fabrikalardan çıkan yükler, demiryolu ile Türkiye'nin dört bir yanına taşınabilecektir. Adapazarı-Bartın Demiryolu Projesi'nin hizmete girmesinin ardından, Marmara bölgesindeki limanlardaki yoğunluğun bir kısmının Batı Karadeniz limanlarına kaydırılması da planlanmaktadır. Karasu Limanının Adapazarı-Karasu demiryolu hattı ile Ulusal Demiryolu şebekesine bağlanması, Limanı Türkiye'de önemli alternatif limanlardan biri haline getirecektir. Böylece Karadeniz ülkeleri ile yapılacak olan ticaretin büyük bir kısmının Karasu limanı üzerinden yapılması sağlanmış olacaktır. Bununla beraber hattın Adapazarı ayırımından itibaren İç Anadolu'ya ve Marmara Bölgesi'ne açılması, demiryolu ağına ayrı bir ticari önem kazandıracaktır.

Karasu Limanının Adapazarı-Karasu demiryolu hattı ile Ulusal Demiryolu şebekesine bağlanmasını sağlayacak proje, bölgeyi dünya çapında yatırımcılar için bir cazibe merkezi haline getirmekle beraber sanayicilerimizin ve ülkemizin dünya ekonomisinde hak ettiği yeri alması ve Türkiye Cumhuriyeti'nin 2023 hedeflerine ulaşması için önemli bir mihenk taşı olacaktır. Projenin inşaatına 20.04.2011 tarihinde başlanılmıştır. Güzergah üzerinde zeminle ilgili karşılaşılan problemler nedeniyle çalışmalara 02.07.2012 tarihinde ara verilmiştir. Projede yapılan revize çalışmaları sonucu 18.04.2016 tarihinde tekrar işe başlanılmış olup, çalışmalar devam etmektedir. Projenin altyapı ve üstyapı imalatları dahil 29/10/2019 tarihinde bitirilerek işletmeye açılması öngörülmektedir. Projenin toplam maliyeti 469.569.510 TL dir.

PROJENİN KAPSAMI VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ	
Hat Uzunluğu	65 Km
Hat Özelliği	Çift Hatlı, Elektrikli, Sinyalizasyonlu
Hız (Maksimum)	120 km/saat
Seyahat Süresi	29 Dakika
İstasyon Sayısı ve İsimleri	3 (Ferizli, Arifiye ve Karasu İstasyonları)

PROJENİN İHALE BİLGİLERİ	
Yüklenici	Seza İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Danışman/Müşavir	Getinsa-Payma S.L.
İşin Süresi	750 takvim günü
Yaklaşık Maliyet	469.569.510 TL.
İhale Bedeli	320.000.840 TL.
İhale Tarihi	02.11.2010
Yer Teslim Tarihi	20.04.2011
İşe Başlama Tarihi	20.04.2011
Revize İş Bitim Tarihi	31.03.2017
Toplam Harcama	410.605.477 TL. (Fiyat Farkı dahil)

2.BALLIKAYA BARAJI

Sakarya ilinin ve civar yerleşim yerlerinin içme ve kullanma suyu ihtiyacını karşılamak amacıyla Mudurnu Çayı üzerinde inşa edilen Ballıkaya Barajı ile şehre yılda 189,22 milyon m³ içme ve kullanma suyu temin edilecektir. Maliyeti 390.198.837 TL dir. İşe 22.02.2013 tarihinde başlanmıştır. 2018 yılı Temmuz ayı itibari ile Baraj gövde tamamlama projesinde fiziki gerçekleşme % 72'dir. Ballıkaya Barajı rezervuar alanında kalıp ihale kapsamında olmayan enerji nakil hattı, yüksek gerilim hatları deplase ve üst kotlarında kalan köylerin bağlantısını sağlayacak olan köy yolları inşa işleri devam etmektedir.

3.KARASU LİMANI İNŞAATI

Toplam maliyeti 274.178.224 TL dir. Yap-İşlet-Devret modeliyle IC İÇTAŞ San. ve Tic. A.Ş. tarafından yapılmakta olan Karasu Limanı inşaatının yer teslimi 24.09.2014 tarihinde yapılmıştır. Kapasitesi: Ro-Ro:110.000 araç/yıl, Konteyner: 150.000 TEU/yıl, genel kargo ve dökme yük:5.000.000 ton/yıl, depolama alanı 150.000 m². 2017 yılının Ocak ayında kısmen faaliyete geçmiştir.

4.KADIN DOĞUM VE ÇOCUK HASTANESİ İNŞAATI

Toplam maliyeti 104.206.225 TL. dir. Adapazarı ilçesinde yapılacak hastanenin 24.11.2015 tarihinde yer teslimi yapıldı. Hastane binasının zemin ve temel çalışmaları devam etmektedir. Hastane 250 yatak kapasitelidir. 2018 yılı Temmuz ayı itibariyle % 95 fiziki gerçekleşme sağlanmıştır.

5.KUZEY MARMARA OTOYOL PROJESİ

Güzergah olarak Tekirdağ Kınalı ayrımından başlayarak Yavuz Sultan Selim köprüsü-Kocaeli ve Sakarya il sınırları içerisinde geçmektedir. Projenin toplam uzunluğu 260 km.dir. Bağlantı yolları ile 415 km.dir. Projenin 54 km.lik otoyol kısmı ile 17 km.lik bağlantı yolları Sakarya ili sınırlarından geçmektedir. Adapazarı ilçemizin Camili mahallesinin 1,5 km. Güneyinden geçen otoyol projesi, Kömürlü köyü civarında Sakarya-Karasu yolunda keşişmektedir. Burada da Dörtüol kavşağı devamında D-100 üzerindeki Akyazı kavşağını kesmektedir. Hendek-Akyazı ilçelerimiz arasındaki TEM otoyoluna bağlanacaktır. Projenin Sakarya kısmında ön proje tamamlanmış olup, uygulama proje çalışmaları devam etmektedir. Kamulaştırma işlemlerine başlanılmış olup, kamulaştırma problemi olmayan kesimlerde hava şartları uygun olduğunda çalışmalara başlanacaktır.

XVI. İHTİYAÇ VE TALEPLER

1- 1000 Yataklı Şehir Hastanesi Yapılması; İlimiz 10 000 kişiye düşen hasta yatak sayısı ve doktor sayısı bakımından Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır. 10.000 kişiye düşen **hasta yatak sayısı** Türkiye ortalamasında **27.28 iken Sakarya’da 20.1** dir. Yine 10 000 kişiye düşen doktor sayısı Türkiye ortalamasında 18.14 iken Sakarya’da 14.46 dır. Yatak ve doktor yetersizliği nedeniyle hastaların bir bölümü çevre illere sevk edilmektedir. İlimizdeki bu sağlık sorununun giderilmesi için acilen 1000 yataklı hastanenin yapımına ihtiyaç duyulmaktadır. İlimiz şehir hastanesi planlamasında da yer almamıştır.

2- İlçe Hükümet Konakları Yapımı; Erenler ve Serdivan İlçelerimizdeki Hükümet Konakları başka resmi kurumlardan devralınan eski ve geçici binalardadır. Bu binalar vatandaşa hizmette yetersizdir. Söz konusu ilçelerimize yeni hükümet konakları yapımının yatırım programına alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.